

BUTLLETÍ INFORMATIU

DE LA FUNDACIÓ **MÓN-3**

BARCELONA · JUNY, 2009 · NÚMERO 119

CONTRA LA CRISI GLOBAL,
SOLIDARITAT GLOBAL 1
Federació Catalana d'ONGD

UN PROFESOR DE LUJO
LUIS DE SEBASTIÁN (1934-2009)..... 2
Carlos Losada

LUIS DE SEBASTIÁN, MEMBRE
DEL CONSELL RECTOR DE LA UPEC 3
Vicenç Navarro

SEMINARI INTERNACIONAL
SOBRE BONES PRÀCTIQUES 4

ALAN GARCÍA VULNERA
ELS COMPROMISOS ASSUMITS
PER PERÚ SOBRE ELS DRETS DELS
POBLES INDÍGENES..... 5

NO TOT ÉS EL QUE SEMBLA..... 6
Iolanda Fresnillo

EL LÍBAN DESPRÉS
DE LES ELECCIONS..... 7
Xavier Rius Sant

POR UNA JURISDICCION UNIVERSAL... 8
Manifest

MÉS ENLLÀ DE LA CRISI..... 8
UPEC

EL CONGO, ÀFRICA,
UNA ASSIGNATURA PENDENT 9
Xavier López i Arnabat

LLAVORS DE CONCÒRDIA..... 10
Fernando Acosta Ramos

CONTRA LA CRISI GLOBAL, SOLIDARITAT GLOBAL

La lluita contra la crisi a casa nostra no és incompatible amb el compliment dels compromisos de Catalunya amb els més pobres del món. Aquesta és la conclusió més important de l'Assemblea General de la FCONGD del passat dissabte 9 de maig, on les 84 entitats federades van decidir el llançament d'una campanya de defensa i suport a l'ajuda al desenvolupament de Catalunya.

Gaston Chaissac, *Carrousel*. Collage de papiers pintats i revista, 100 x 64 cm, 1962

La Federació arriba al seu vintè aniversari amb el lema «Contra la crisi global, solidaritat global» i continua creixent i renovant-se. A l'Assemblea de dissabte passat es van incorporar tres noves ONGD que aporten més de 800 socis. La Fundació Alda, la Fundació Montblanc i l'Observatori del Deute en la Globalització, amb perfils molt diferents, són expertes, respectivament, en el treball sobre el terreny a diversos països africans i a Paraguai, i en el seguiment, recerca i difusió de la problemàtica del deute extern o de l'impacte de les empreses transnacionals espanyoles en els països empobrits. (cont. pàg. 2) ●

(ve de la pàg. 1)

Davant l'evidència que la crisi afecta més durament els més pobres i que la interdependència és inevitable, la FCONGD aposta per la promoció de models d'economia social i sostenible per tal que les desigualtats locals i globals disminueixin. La «nova grip» és un bon exemple de com les mancances dels sistemes sanitaris de qualsevol país poden acabar afectant a la resta. Els països del Nord acabarem gastant més diners per fer front a aquesta situació que els que ens hauríem gastat en prevenir-la, a través de programes de cooperació.

Darrerament s'han viscut símptomes molt preocupants que posen en dubte el compromís solidari de les nostres institucions. D'una banda, els retalls en el pressupost de la Generalitat dels darrers dos anys obren unes perspectives d'incertesa que amenacen amb un deteriorament seriós, tant de la quantitat com de la qualitat de la cooperació catalana. De l'altra, des d'alguns sectors polítics i mediàtics es fa un ús partidari de la cooperació en el sentit que és un luxe que no ens podem

permetre. L'Assemblea de la Federació creu que aquests discursos fomenten la irresponsabilitat, la insolidaritat i la xenofòbia. Ben al contrari, la coherència política exigible dicta reafirmar el compromís social i polític amb els pobles empobrits a través de la cooperació catalana, en paral·lel amb l'aprofundiment de les polítiques socials i de protecció dels sectors més vulnerables de la nostra societat.

Les ONGD membres de la Federació van decidir potenciar la projecció pública i social de les accions de cooperació i solidaritat, i actuar en bloc per a la seva defensa. Amb la idea d'incorporar noves ONGD i xarxes, la FCONGD va modificar els seus estatuts per facilitar la incorporació de les ONG més petites i/o d'àmbit local. Igualment, va aprovar, reforçar i ampliar els serveis del seu punt d'informació sobre cooperació internacional, pau i drets humans a la ciutadania i la seva relació amb els mitjans de comunicació.

Federació Catalana d'ONGD

UN PROFESOR DE LUJO LUIS DE SEBASTIÁN (1934-2009)

Luis de Sebastián fue un gran académico comprometido con la justicia. Su formación fue amplia y profunda. Cursó cuatro licenciaturas: Filosofía en Bergmanskolleg de Munich; Ciencias Sociales en la Universidad Gregoriana de Roma; Teología en la Universidad de Londres, y Economía en la Universitat de Barcelona. Era master of Science in Economics por la London School of Economics y doctor en Ciencias Políticas por la Universidad de Ginebra. Ejerció su actividad académica en la Universidad Centroamericana de El Salvador y en Esade, donde fue profesor durante más de 23 años. Era catedrático emérito de la Universitat Ramon Llull.

Su actividad académica giraba en torno a su convencimiento profundo de que un desarrollo económico y social requería que las jóvenes generaciones tuvieran una formación rigurosa. Sus clases siempre fueron muy apreciadas y recordadas por sus alumnos: ofrecía rigor académico, debate ideológico y profunda sensibilidad humana. Una de sus preocupaciones fundamentales era la distribución social de la riqueza y su relación con el diseño y funcionamiento del sistema económico internacional, especialmente en América Latina. Esta preocupación lo llevó a estar muy cerca de la realidad dolorosa de América Latina, en particular, a través de su actividad

como académico en la UCA, donde compartió su vida con los compañeros jesuitas que murieron a manos de «escuadrones de la muerte» por defender a los ciudadanos más pobres de El Salvador ante una situación de extrema injusticia. Colaboró con el Banco Interamericano de Desarrollo (BID) en diversas etapas, donde contribuyó tanto en los proyectos de desarrollo como desde la perspectiva académica.

Luis de Sebastián había escrito dieciséis libros. Entre los últimos que han sido publicados: *Un planeta de gordos y hambrientos* (Ariel, 2009), *África, pecado de Europa* (Trotta, 2006) y *La decadencia de los Estados Unidos de América* (Península, 2004). Actualmente estaba preparando un nuevo proyecto editorial. Era colaborador habitual en diversos medios de comunicación (su último artículo publicado este mismo lunes versaba sobre América Latina y El Salvador, precisamente), en revistas especializadas en economía y participaba activamente en todo tipo de foros académicos (la semana pasada en Expomanagement 2009, en Madrid).

Luis de Sebastián fue, ante todo, una persona que se dejó afectar por la inhumanidad que vio a su alrededor y actuó en consecuencia. Era sensible e inteligente, ocur-

rente y elegante. Se definía a sí mismo como alguien que está con los débiles y los sin voz... en la medida de lo posible. Conocía y vivía consciente de la separación que existe entre los pobres y un catedrático de Economía internacional de Esade. Pero eso no lo maniató. Al contrario. Ponía más sus conocimientos sofisticados de economía internacional para apoyar las causas a favor de la justicia. Estaba aquí en nuestro primer mundo, pero nunca se despegó de su querida Centroamérica, de su querido El Salvador. Sus compañeros de Esade cuentan

que, mientras fue jesuita, fue un gran jesuita. Cuando dejó la compañía, fue uno de sus más cercanos y fieles colaboradores. Y fue también un extraordinario padre (adoptado) por una familia de dos hijos y una maravillosa mujer.

Carlos Losada

Prof. de Política y Empresa (Esade).
Publicado en *La Vanguardia*, 27.05.09.

LUIS DE SEBASTIÁN, MEMBRE DEL CONSELL RECTOR DE LA UPEC

És amb gran pena que la UPEC ha d'informar a tots els seus amics i simpatitzants que el que fou membre del Consell Rector de la nostra Universitat, Luis de Sebastián, ha mort. Luis va ser un dels membres del Consell Rector que va treballar més activament, i des dels seus inicis, en l'establiment de la UPEC, participant, una vegada establerta, en les seves activitats, no només com a membre del Consell Rector, dissenyant el programa, sinó també com a ponent i moderador. Des del principi, Luis va creure en l'enorme necessitat d'establir la UPEC com un fòrum de trobada i reflexió de totes les forces progressistes de Catalunya, continuant la tradició establerta durant la República, de les Universitats Populares, fòrums de trobada entre el món acadèmic i les classes populars. Creia que l'Acadèmia Universitària havia d'enriquir-se a força d'afegir al coneixement escolàstic l'enorme experiència acumulada pels moviments socials, els sindicats, i els partits polítics en el nostre país en la seva lluita per a millorar la qualitat de

vida de la població i molt en particular de la classe treballadora i altres components de les classes populars.

El seu compromís amb tal objectiu, clarament demostrat al llarg de la seva vida, es va traduir en la seva enorme productivitat intel·lectual i en la seva gran capacitat de treball i dedicació. La seva mirada clara, el seu etern somriure, la seva bondat, la seva humanitat, la seva gentilesa, el seu afecte als companys i companyes i el seu respecte a tots, inclòs als seus adversaris, van fer d'ell un sant «laic», un sant «roig», molt respectat i estimat per tots nosaltres. El seu cos va marxar. Però Luis estarà sempre en les activitats de la UPEC.

Voldria afegir una nota personal que mostra la talla humana i compromesa de Luis. El vaig conèixer fa ja molts anys a El Salvador. Jo era membre llavors del jurat del Tribunal dels Pobles (establert en el seu moment per Bertrand Russell i Paul Sartre) per a jutjar els crims i violacions dels drets humans comesos en totes les parts del món. Aquest Tribunal no tenia cap poder legal, només moral. Persones conegudes per la seva sensibilitat cap als drets humans (tals com l'escriptor Julio Cortázar, Eduardo Galeano, el premi Nobel Ward, entre d'altres), vam analitzar l'enorme crueltat de l'oligarquia salvadorenca. La repressió que aquesta oligarquia imposava a la població salvadorenca era enormement sàdica i brutal. Varem visitar El Salvador, i Luis, llavors professor a la Universitat d'El Salvador, es va presentar voluntari per a recollir l'evidència d'aquesta brutalitat per al Tribunal, jugant-se la seva vida en això. Va ser llavors quan el vaig conèixer. Es va crear una estima mútua, i així es va iniciar una llarga amistat. Coneixent-lo, sabia que ell compartiria els nostres somnis i que ens ajudaria a establir la UPEC. I així va ser. Ens trucàvem amb freqüència, per a animar-nos en els inicis de la UPEC quan varem rebre una gran hostilitat per part de les dretes a Catalunya. Aquesta agressivitat, deia Luis, era signe que

anàvem pel bon camí. La nostra última trobada va ser fa només unes setmanes, quan em va venir a veure per a solidaritzar-se amb mi i expressar la seva indignació pel fet que *El Periódico* hagués decidit vetar els meus articles per trobar-los massa «rojós» i crítics dels mitjans (incloent-hi *El Periódico*). Em consta que Luis va protestar al diari, en el qual ell també havia col·laborat, sense que aquest rotatiu publicés la seva protesta. Li vaig agrair el seu acte. Parlarem durant llarga estona. Varem riure veient les dificultats que anaven sorgint com mostra que continuàvem anant pel bon camí. Ens abraçarem i ens acomiadarem. No sabia llavors que era l'última vegada que ens veuríem. Em

va sorprendre i va doldre molt escoltar de la seva mort.

Sempre la mort és inoportuna. Però la de Luis ho és també, i molt. Quina llàstima que no veiés el triomf, per fi, de les esquerres a El Salvador, país al qual va estimar tant i al que va donar gran part de la seva vida! El seu treball i influència sembrats allà i aquí continuaran guiant-nos. Fins a sempre, amic i company Luis!

Vicenç Navarro
Rector emèrit de la UPEC

SEMINARI INTERNACIONAL SOBRE BONES PRÀCTIQUES

El passat dia 7 de maig va tenir lloc la inauguració del seminari «Bones pràctiques en sostenibilitat mediambiental, sobirania alimentària i governança al Magrib», amb la participació del Dr. Manel Viladevall, Comissionat per a la Sostenibilitat de la UB, la Dra. Elisenda Paluzie, Degana de la Facultat d'Economia i Empresa, el Sr. David Minoves, Director General de Cooperació al Desenvolupament i Ajuda Humanitària de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Manel Vila, Comissionat de Solidaritat i Cooperació de l'Ajuntament de Barcelona i el Dr. Javier Martínez Peinado, President de Món-3 i professor d'Economia Mundial de la nostra facultat.

El seminari va comptar amb la participació d'alcaldes, experts i representants de la societat civil d'Algèria, Mauritània, Marroc i Tunis, i es va desenvolupar durant el divendres dia 8. Organitzat en quatre panells temàtics, els participants, un centenar de persones, van coincidir en la necessitat de mantenir, especialment en aquests moments de

crisi, el compromís d'administracions i societat civil amb la cooperació al desenvolupament i la lluita contra la pobresa. Entre les conclusions més rellevants del seminari es compta la necessitat de transversalitzar els temes dels quals era objecte: la sostenibilitat ambiental, l'accés de tothom a una alimentació suficient i la governabilitat democràtica, amb un paper creixent de la societat civil organitzada. També la necessitat de coordinar les actuacions entre actors del Sud i del Nord, en la línia d'assegurar el compliment dels cinc punts de la Declaració de París de 2005: alienació, apropiació, harmonització, gestió orientada a resultats i mútua responsabilitat.

En el mateix acte de presentació del seminari, es va inaugurar l'exposició «Figuig, memòries d'un oasi», del fotoperiodista Alfons Rodríguez, ubicada durant tot el mes de maig al vestíbul de l'Aula Magna de la Facultat d'Economia i Empresa.

ALAN GARCÍA VULNERA ELS COMPROMISOS ASSUMITS PER PERÚ SOBRE ELS DRETS DELS POBLES INDÍGENES

L'associació catalana alternativa Intercanvi amb Pobles Indígenes expressa el seu rebuig davant els fets ocorreguts a Perú, el passat 5 de juny, que van acabar amb desenes de morts i de ferits entre indígenes i policies com a resultat del desallotjament de les posicions que ocupaven els indígenes a Bagua (departament d'Amazones), dut a terme per les forces especials de la Policia Nacional (DINOES).

Els pobles indígenes shuar, achuar i awajun, de l'Amazònia peruana, portaven 60 dies mobilitzats, lluny de les seves comunitats, en protesta pels decrets legislatius emesos pel govern d'Alan García, els quals donen, en concessió a les transnacionals, l'explotació dels recursos naturals que hi ha a les terres que ocupen des de temps ancestrals. Aquesta mobilització indígena ha estat encapçalada per AIDSESEP (Associació Interètnica de Desenvolupament de la Selva Peruana), organització amb la qual alterNativa treballa des de fa setze anys i que agrupa dotze federacions indígenes de l'Amazònia.

Segons les nostres fonts, durant la matinada del passat divendres, el cos de policia d'elit (DINOES) va rebre l'ordre de desbloquejar la carretera que havien tallat els indígenes a Bagua. La policia buscava els dirigents que encapçalaven el bloqueig i va entrar dins la població llançant gasos lacrimògens. En veure que els indígenes no es movien de les seves posicions i que la població civil de la zona es revoltava van començar a disparar amb els seus fusells, provocant diverses morts entre indígenes i policies. Els indígenes, que anaven armats amb llances, es van refugiar entre els arbres per amagar-se dels helicòpters que no els deixaven ni recollir els cadàvers.

Alberto Pizango, President d'AIDSESEP, el coordinador de la Coordinadora Andina d'Organitzacions Indígenes i altres dirigents indígenes amazònics han denunciat l'agressió als mitjans de comunicació. Pizango, interlocutor principal

d'alterNativa al Perú, ha estat acusat per la procuradoria de l'Estat de sedició i traïció a l'Estat i de motí. En aquests moments, el president d'AIDSESEP, es troba sota una ordre de detenció que li impedeix actuar com a portaveu de les comunitats davant els mitjans de comunicació i cercar vies de solució a aquesta greu situació. A més, descarta demanar asil polític ja que això li impediria exercir el paper que les comunitats li han confiat de ser el seu únic i legítim interlocutor davant l'Estat.

AIDSESEP i alterNativa denuncien el fet que l'actual govern peruà, mitjançant els decrets legislatius 1064, 1089, 1090 i 995, i aprofitant-se inconstitucionalment de les facultats que li van ser concedides per implementar el TLC signat amb Estats Units, pretén deixar que les transnacionals actuïn impunement en els territoris indígenes. Aquests decrets vulneren els drets defensats pels pobles indígenes reconeguts en pactes, convencions i convenis amb caràcter vinculant i exigible, els quals han estat ratificats per Perú, compromentent-se així a respectar-los i a defensar-los.

Exigim que el Govern suspengui immediatament l'estat de setge i que cessi la violència contra la població amazònica, que es garanteixi la no-desaparició dels cossos dels indígenes morts i que es formi una comissió independent perquè verifiqui els esdeveniments.

Com ha expressat el Fòrum Permanent per a les Qüestions Indígenes de l'ONU per mitjà de la seva presidenta, Victòria Tauli Corpuz, recordem al govern peruà l'obligació que té de consultar i respectar els drets dels pobles indígenes, tal com estableixen els compromisos assumits al Conveni 169 de l'OIT, i a garantir el ple respecte a l'exercici del seu dret al consentiment lliure, previ i informat sobretot d'allò que afecti les seves terres tradicionals, territoris i recursos, tal com reconeix la **Declaració de Nacions Unides sobre els drets dels pobles indígenes**.

NO TOT ÉS EL QUE SEMBLA

Generalment no estem acostumats a veure notícies sobre el deute extern dels països empobrits als mitjans de comunicació. Però aquestes darreres setmanes hem tingut alguna oportunitat de llegir o sentir-ne un parell.

La decisió de Rafael Correa, president d'Equador, de «suspendre» el pagament d'una part del deute extern per considerar-lo il·legítim, després d'haver realitzat una auditoria integral del deute durant més d'un any, ha ocupat escasses pàgines de la secció d'economia dels principals diaris espanyols i menys minuts a les televisions i ràdios. Qui va recollir la notícia ho va fer generalment amb alarma, titllant la decisió del president equatorià d'arriscada o fins i tot irresponsable.

El Govern de Zapatero va aprofitar el darrer Consell de Ministres de 2008 per fer efectiva la condonació de part del deute que Uganda, São Tomé i Príncipe, Malawi i Nicaragua tenien pendent amb l'Estat espanyol, arran de vells crèdits FAD. Aquestes condonacions es faran efectives en alguns casos com el d'Uganda o Nicaragua a través de programes de conversió de deute, amb els que els recursos alliberats per la cancel·lació de deute s'han de destinar a projectes socials. Aquesta notícia va ser recollida per uns pocs diaris i alguna agència de notícies, que van qualificar l'acció del govern com a generosa i solidària.

Però en el tema del deute extern, com en molts d'altres àmbits, no tot és el que sembla. Ni la decisió de Rafael Correa és fruit del deliri o el populisme, ni la de Rodríguez Zapatero de la seva extrema solidaritat.

Rafael Correa va decidir, després de molts mesos de consultes i meditacions, suspendre el pagament d'una part ínfima del deute extern del seu país, 61 milions de dòlars (dels més de 16.000 milions que deu el país), corresponents als interessos que havia de pagar per uns bons públics, anomenats Global 2012. Aquests bons van ser emesos per anteriors governs als mercats financers internacionals, en un procés carregat d'irregularitats i fins i tot il·legalitats, tal i com ha desvetllat l'Auditoria Integral del Crèdit Públic que Equador ha realitzat durant el darrer any i mig. Tot i que molts creiem que els deutes demostrats il·legítims s'haurien d'anul·lar o no pagar de forma total i incondicional, la intenció de Rafael Correa no és portar el país a una total suspensió de pagaments, sinó utilitzar els resultats de l'auditoria del deute per negociar reduccions d'aquest deute amb els seus creditors. Però els creditors, les agències de risc i els mitjans de comunicació interna-

cionals, han aprofitat l'ocasió per desacreditar el govern de Correa, amenaçant-lo amb l'aïllament comercial i financer. El govern d'Equador hauria de tenir la possibilitat de, sobiranament i lliurement, portar fins a les darreres conseqüències els resultats i recomanacions de l'Auditoria, repudiant i no pagant aquells deutes que s'han demostrat il·legítims, sense haver de patir els xantatges de la comunitat internacional.

A l'altra banda de l'Atlàntic, el president Zapatero no fa més que complir amb la llei, o al menys amb una part. Al desembre de 2006 es va aprovar la Llei de gestió del deute extern que, gràcies a la pressió de moviments socials d'arreu de l'Estat, incloïa la obligació per al Govern espanyol d'anar més enllà del que l'obliga la comunitat internacional al cancel·lar el deute extern dels països més empobrits i endeutats. Aquesta obligació va ser considerada per bona part de la societat civil que lluita per la cancel·lació del deute extern com a un compromís insuficient, el mínim que el Govern espanyol podia fer en relació a l'endeutament il·legítim i impagable dels països empobrits. La mesura del passat mes de desembre amaga, però altres realitats. En primer lloc, aquestes condonacions s'han fet sense analitzar prèviament l'origen del deute afectat. En els casos d'Uganda i São Tomé es tracta de crèdits FAD que, al menys en part, van ser dedicats a la compra de material i vehicles militars, en tots els casos fabricats per empreses espanyoles. A més, en els casos d'Uganda i Nicaragua, la cancel·lació es condiciona a un programa de conversió de deute, programes que han rebut nombroses crítiques des de la societat civil per poc participatius, per les irregularitats que han tingut en països com Bolívia o Equador, o per la ingerència que suposen a la sobirania del país del Sud, entre d'altres raons. Finalment, la decisió de Zapatero és només un compliment parcial de la Llei de deute aprovada al 2006. Aquesta llei obligava a l'executiu espanyol a presentar davant el parlament una proposta per la reforma dels crèdits FAD i les assegurances CESCE, mecanismes generadors de deute extern als països del Sud, en el termini d'un any. Des dels moviments socials que lluitem per la cancel·lació del deute extern encara estem esperant que el govern de Zapatero presenti aquesta reforma, imprescindible per a evitar l'acumulació de més deute il·legítim als països del Sud.

Iolanda Fresnillo

Observatori del Deute en la Globalització i ex alumna del màster Globalització, Desenvolupament i Cooperació
Publicat a *La Directa*.

EL LÍBAN DESPRÉS DE LES ELECCIONS

Les eleccions al Líban del passat diumenge, 7 de juny, no han modificat el mapa polític del país del cedre, en fracassar l'intent del general cristià, Michel Aoun, del Moviment Patriòtic Libanès, d'atraure la majoria de vots dels cristians cap al seu partit, el qual, al costat d'Amal i Hezbollah, conforma l'oposició al bloc dels sunnites de Saad Hariri, els cristians de les Forces Libaneses i la Falange dels clans Geagea i Gemayel i els drusos de Jumblat. Malgrat que la premsa occidental ha valorat el resultat de les eleccions com un fracàs electoral d'Hezbollah, el partit i milícia xiïta no ha perdut vots i ha obtingut l'escó pels onze candidats dels onze escons xiïtes dels districtes on es presentava.

Per comprendre aquests resultats cal abans explicar la complexitat del sistema electoral libanès. El parlament del Líban té 128 escons, la meitat dels quals són per a diputats musulmans i l'altra meitat per als cristians. Els cristians estan també predeterminats numèricament per la majoria maronita i per les minories armènies i les diferents esglésies ortodoxes; els escons musulmans també és predeterminen per l'antiga majoria sunnita, pels drusos i pels xiïtes, considerats una minoria. Paral·lelament també és prefixen tots els càrrecs de l'estat, amb el President que ha de ser cristià maronita, el Primer Ministre, sunnita, i el President del Parlament, xiïta. Això es va fixar fa molts anys per garantir una certa estabilitat, però en els acords de pau de Taef de 1989, que van posar fi a la guerra civil, es va acordar avançar a mig termini cap a la plena democratització amb un sistema electoral de sufragi universal, en el que tots els vots pesessin igual a l'hora de repercutir en els escons, que deixarien de repartir-se per criteris de grup religiós.

A l'hora de la veritat aquest sistema ha permès que les famílies de sempre i els antics senyors de la guerra es reparteixin entre ells el poder amb acords amistosos o després de rebrots de guerra civil o assassinats que ningú no reivindica. Però tot queda entre aquestes famílies. Els intents de fa una dècada de regular un codi civil igual per a tothom i legalitzar

el matrimoni civil, que obriria la porta a ciutadans no adscrits a cap grup ètnic-religiós, van ser rebutjats per la majoria del sunnita de Hariri i els cristians. I tota la reconstrucció salvatge, sense lleis urbanístiques, ni impostos, liderada durant molts anys per Hariri, va ignorar els serveis socials, la sanitat o l'educació pública. I mentre, al sud, Hezbollah continuava en solitari la lluita contra les tropes israelianes que seguien ocupant part del Líban i assumia els serveis socials, les escoles i els hospitals per a la població xiïta, que augmentava força i era totalment ignorada pel govern de Beirut.

En aquest context, i tenint Hezbollah el suport de Síria i l'Iran, el general Aoun, que inicialment s'havia alineat amb els sunnites contra Síria, canvia de bàndol i s'alia políticament i electoralment amb els xiïtes d'Amal i Hezbollah. Aquests grups demanen que es facin les modificacions legals per trencar els pactes de repartiment en base a quotes establertes. D'alguna manera, per paradoxal que sembli, Hezbollah demana avançar cap a un sistema polític laic, d'un vot un ciutadà, ja que serà la manera de veure reflectit políticament el fet que ara els xiïtes demogràficament poden haver superat els sunnites. Hezbollah vol acabar amb el que passa ara que cada vot sunnita val políticament tres vegades més que un vot xiïta.

Per què Aoun canvia de bàndol i s'alia amb els xiïtes? Per què Aoun es posa al bàndol que recolza Síria i l'Iran en front del de Hariri, que té el suport de França, Estats Units i l'Àrabia Saudita? Doncs potser perquè té clar que tard o d'hora els xiïtes aconseguiran el pes polític que demogràficament es mereixen i, així, ell garanteix un lloc per als cristians en el futur Líban de predomini xiïta. Potser ho fa, també, per ambicions personals i ganes de ser el futur president del país. El fet, però, és que Aoun només ha aconseguit 25 dels 64 escons cristians, la qual cosa dóna a la seva aliança amb els xiïtes 53 escons davant els 74 de Hariri. Si aquests resultats són bons o dolents per al Líban és difícil de valorar. En tot cas, han evitat que Obama s'hagi de posicionar en contra d'un govern d'Aoun i Hezbollah. I la lluita que viu ara el Líban és, si en el futur govern d'unitat, on sembla que Aoun i Hezbollah hi seran, aquest bloc podrà tenir dret o no a vetar aquelles decisions que no comparteixi. Hi ha qui ha dit que si fa o no fa tot ha quedat com abans, valoració amb la qual discrepo. Fa un any el Líban va viure un rebrot de la guerra civil i es va arribar a dubtar que les eleccions es poguessin celebrar. S'han fet pacíficament i tothom ha acceptat els resultats: això ja és un èxit. El problema ara és si Hezbollah aconseguirà canvis legals per trencar el sistema que deixa sempre els xiïtes en minoria, malgrat ser demogràficament majoria. El problema, també, és saber si Hezbollah acceptarà desarmar-se, com exigeixen les resolucions de l'ONU i com volen, també, Estats Units i Israel.

Xavier Rius Sant

7

Xavier Rius Sant

POR UNA JURISDICCIÓN UNIVERSAL

Las organizaciones sociales, grupos de solidaridad, ONG de desarrollo y asociaciones de derechos humanos, así como las personas del ámbito académico y jurídico, enumeradas abajo:

EXPRESAMOS nuestra oposición a la aprobación por parte del Congreso de los Diputados de la Resolución que limita el ejercicio por los tribunales españoles de la jurisdicción penal universal y restringe su competencia a los casos en que los presuntos responsables se encuentran en España o a que haya víctimas de nacionalidad española.

RECORDAMOS, una vez más, que como país firmante de los Convenios de Ginebra de 1949 sobre Derecho Internacional Humanitario y del Protocolo Adicional I a dichos Convenios, relativo a la protección de las víctimas de los conflictos armados internacionales, España tiene la obligación de mantener intacto en su legislación el principio de jurisdicción universal para

juzgar a los responsables de la comisión de crímenes de guerra. Por ello consideramos esta resolución un claro incumplimiento de las obligaciones convencionales asumidas por el Estado español. En relación con otros crímenes internacionales como los crímenes contra la humanidad o el genocidio, tipificados por el Derecho Internacional, su aprobación también supone, en la medida en que impida enjuiciarlos, un acto de encubrimiento. La decisión traerá también consigo, en consecuencia, una evidente limitación de los derechos de las víctimas.

PEDIMOS al Gobierno que no siga adelante con la reforma del artículo 23.4 de la Ley Orgánica del Poder Judicial y que no se perjudiquen las causas actualmente abiertas. Creemos que el Gobierno español está en la obligación de anteponer el cumplimiento de sus compromisos internacionales y la defensa de los derechos humanos frente a eventuales intereses nacionales y presiones económicas o políticas.

Manifiesto firmado por ACSUR, CEAR, IEPAL, IDHC, MPDL, ANUE y Fundació Món-3, entre otras entidades

MÉS ENLLÀ DE LA CRISI

Sota el lema «Més enllà de la crisi», l'edició d'enguany de la UPEC (Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya) aprofundirà, entre el 6 i el 10 de juliol a la Facultat de Geografia i Història de la UB, en l'anàlisi i la recerca de sortides davant els reptes que la crisi planteja als ciutadans. Oferint un espai de reflexió crítica entre les esquerres i donant veu a sociòlegs, economistes, historiadors, treballadors, artistes, metges, periodistes i escriptors, la UPEC 2009 centrarà els debats en els canvis que suposa aquesta crisi, les sortides que es poden donar, els efectes i els aspectes propis a Catalunya, així com dels canvis imprescindibles que ha d'implicar en el model productiu.

La conferència inaugural 'Què se n'ha fet de la II-lustració?', a càrrec de Jean Bricmont —físic de la Universitat de Lovaina i coautor amb Alan Sokal d'*Impostures intel·lectuals* (Empúries, 1999)—, donarà el tret de sortida el 6 de juliol a una programació que convocarà, entre d'altres, al professor de Ciència Política i de l'Administració, Carlos Taibo; el Catedràtic d'Història de la Revolució Francesa, Florence Gauthier; el Secretari General de CCOO de Catalunya, Joan Carles Gallego, i el Secretari General de UGT de

Cataluña, Josep Mª Álvarez. A més passaran per la UPEC el Secretari de l'Associació per a l'Estudi dels Recursos Energètics i Vicepresident de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, Marcel Coderch; l'exdirector General d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya, Ricardo Fernández; el Director d'Estudis Superiors de la Universitat de Lancaster, Michael R. Krätke; el director general de Mediapro, Jaume Roures, l'exdirector de *El Periódico* de Catalunya, Antonio Franco; el Catedràtic de Filosofia Moral, Antoni Domènech, i el Catedràtic d'Economia Aplicada, Juan Torres. La conferència de cloenda, el 10 de juliol, correrà a càrrec del polític i economista gallec Xosé Manuel Beiras.

A través del cicle «Artistes i Política», la UPEC donarà veu a com es percep la política des del món artístic. Hi participaran els actors Enric Majó, Vicky Peña, Manel Barceló i Jordi Dauder; els cantautors Gerard Quintana, Lúcia Pujol i Yacine Belahcene, la cantant Big Mama i el músic Cesk Freixas. 'Les Nits de la UPEC' convocaran a la cloenda de cada jornada un espectacle diferent i gratuït amb la companyia de circ Los 2Play, la banda de carrer Always Drinking o la companyia de teatre Planeta Im-

pero. Un recital poètic *en el Tròpic*, a càrrec de Gerard Quintana i David Castillo, completa la proposta cultural de la UPEC 2009.

La UPEC vol ser un gran espai de trobada, reflexió i estudi sobre aquells temes que preocupen els sectors socials democràtics i d'esquerres, com la immigració, la memòria històrica, el canvi climàtic, la vivenda, la perspectiva

de gènere, etc. El seu programa docent vol contribuir al desenvolupament de la cultura democràtica d'esquerres i com a tal s'inspira en la tradició de les Universitats Populars pels obrers que van existir a Catalunya durant la II República.

Món-3 és membre del Consell Social de la UPEC

EL CONGO, ÀFRICA, UNA ASSIGNATURA PENDENT

S'ha dit moltes vegades que Àfrica és el continent oblidat, que és un continent sense futur. És cert que ha estat i està encara sotmesa a situacions que la colpegen i l'han colpejat molt durament: l'esclavatge i la colonització primer, les guerres civils, les fams, la desestructuració de les societats tradicionals, l'expoli de les riqueses naturals, després. Però, al costat d'això, hi ha una Àfrica que viu de l'esperança, de la iniciativa de la seva gent, de la capacitat i la formació dels seus joves, de la recuperació de la cultura tradicional, de la posada en marxa de noves formes d'activitat social i econòmica.

La República Democràtica del Congo és un recull de totes aquestes situacions. Va patir una de les pitjors colonitzacions del continent. Sotmesa primer a la iniciativa espoliadora privada del rei Leopold dels belgues, lliurada al saqueig colonial de l'Estat belga després, va prendre el camí de la independència després d'un sagnant procés marcat per l'assassinat de l'emblemàtic Patrice Lumumba i l'accés al poder de Mobutu Sese Seko, que va instaurar una llarga i cruenta dictadura fins al seu exili en 1997. Mobutu va canviar el nom del Congo pel de Zaire i, literalment, va vendre el país a les companyies estrangeres que, durant dècades, van explotar lliurement els seus immensos recursos naturals, mentre els congolesos romanien en la misèria.

Després de la caiguda de Mobutu, en 1997, la República Democràtica del Congo s'ha vist immersa en el seguit de guerres i conflictes que han afectat l'Àfrica central i oriental, especialment en relació a la guerra civil i el genocidi de Ruanda. Els nombrosos grups armats congolesos han participat en el conflicte que va enfrontar i enfronta sectors de les ètnies hutu i tutsi a Ruanda, Burundi i el mateix Congo. Al mateix temps, tropes i interessos d'Uganda, Ruanda, Burundi, Zimbabwe, Angola, han intervingut a la República Democràtica del Congo, fins el punt que els enfrontaments que han implicat tots aquests països han estat anomenats la I Gran Guerra Africana, tot cercant el paral·lelisme amb la

I Guerra Mundial, la Gran Guerra, que va afectar principalment Europa. Els estralls d'aquestes dècades de conflictes cruentíssims són ben visibles, en forma de centenars de milers de morts, desplaçats, refugiats, mutil·lats... Conflictes en els quals s'han desplegat les formes més execrables de la guerra: el recrutament de nens soldats, l'ús generalitzat de les violacions com a pràctica de guerra. Els camps han quedat esquilats, les poblacions dispersades cercant l'emparedat de les masses forestals selvàtiques, el virus del VIH i altres malalties infeccioses i de transmissió sexual s'han propagat extraordinàriament.

La construcció d'una cultura de pau des de la Universitat

La Universitat de Barcelona va iniciar fa més de 10 anys el disseny d'una estratègia de treball en relació amb els àmbits de la construcció de pau, l'estudi de les causes dels conflictes i la seva resolució i la protecció dels drets humans, amb la creació de l'Observatori Solidaritat de la Fundació Solidaritat UB. En aquests més de deu anys d'existència l'Observatori s'ha consolidat com un instrument d'estudi i difusió dels conflictes i dels processos de pau oberts a diferents regions del món, amb aportacions tan innovadores com el programa Paula (pau a l'aula), portal de recursos a Internet d'educació per la pau, construït en col·laboració amb l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, o els cursos on line sobre protecció dels drets humans realitzats en el marc de l'oferta formativa virtual de la UB.

Tanmateix, s'han portat a terme, en col·laboració amb Món-3 i l'Institut de Drets Humans de Catalunya, actuacions en zones en conflicte, tant en relació a la millora de les condicions de vida i la protecció de poblacions refugiades i desplaçades, com a la posada a l'abast de diferents actors d'instruments per a la defensa i la protecció dels drets humans, com al suport directe a organitzacions de defensa dels drets humans, o la contribució a la reconstrucció

de zones en situació de postconflicte. Entre les darreres actuacions dutes a terme es pot esmentar el projecte de prevenció del desplaçament de poblacions afectades pel conflicte al departament del Valle del Cauca, a Colòmbia, el projecte de suport a la millora de la recollida de residus als campaments de refugiats sahrauis de Tindouf o l'organització d'un seminari sobre protecció dels drets humans a la Universitat d'Oran, a Algèria.

En els darrers anys, a més, s'han editat publicacions sobre regions del món en conflicte. Les més recents sobre el conjunt format per Iraq, Iran, Afganistan i Paquistán, i sobre Algèria, Líban i Palestina.

Amb totes aquestes actuacions la Universitat de Barcelona i les organitzacions que hi col·laboren pretenen contribuir a la construcció d'una cultura de la pau al món, des de l'àmbit que li és propi, el de la docència, la recerca i la transferència de coneixements, en relació amb altres actors, de dins i fora del món acadèmic.

El passat 16 de juny va tenir lloc la inauguració de l'exposició Congo, la guerra eterna, del fotoperiodista Alfons Rodríguez -que ja ha col·laborat amb MÓN-3 a Figui i Walata-, seguida de la taula rodona «Els drets humans a la RD del Congo», moderada per Manel Vila (comissionat de l'Alcaldia de Cooperació, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona), i que comptà amb la participació de David Bondia (prof. de Dret Internacional de la UB), Germain Ngoie Tshibambe (prof. de la Universitat de Lumumbashi) i Jordi Palou (advocat promotor d'accions jurídiques internacionals entorn a la violació dels drets humans en els conflictes dels Grans Llacs). Tant l'exposició com la taula rodona formen part d'un projecte que la UB, a través del professor David Bondia, i la Fundació Solidaritat UB, han establert amb professors de les universitats de la RD del Congo, per tal de promoure la defensa i protecció dels drets humans en aquesta zona del món, una de les més castigades per la violació sistemàtica d'aquests drets.

Xavier López i Arnabat

LLAVORS DE CONCÒRDIA

*Qualsevol pot saber quantes llavors hi ha en una poma,
però qui sap quantes pomes hi ha en una llavor*
Anònim

Llavors de concòrdia és l'últim material didàctic elaborat per la Fundació MÓN-3. Té el seu origen en un projecte desenvolupat per l'Olga Fusté en intuir que l'espai de reflexió, d'aprenentatge i, per què no dir-ho, d'incertesa que obria la nova assignatura de l'ESO d'Educació per a la Ciutadania podia ser una bona oportunitat per oferir a la comunitat educativa el nostre granet de sorra. A partir de que el projecte va ser dotat de finançament per part de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, la Direcció de Serveis de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona i l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans de la Generalitat de Catalunya, l'Olga es va posar en contacte amb mi per desenvolupar-ho. En el moment que el projecte va arribar a les meves mans ens vàrem posar a fer els primers esbossos i pluges d'idees per començar a definir el que ha acabat sent un material de recursos pedagògics per a una ciutadania conscient, crítica i solidària. Finalment, na Mayte Rodríguez es va encarregar de donar color i il·lustracions als textos i idees que hi ha presentades en aquest material didàctic.

Declaració d'intencions

La intenció principal d'aquest material és la de sumar esforços amb la comunitat educativa pel que fa a continguts

sobre la vida dels individus, les col·lectivitats, la ciutadania, els drets de les persones, l'ecologia, les històries humanes, la cultura de pau... En definitiva, sobre tot allò que, des de l'àrea d'educació, treballem en el marc de l'educació per al desenvolupament. Una educació i un desenvolupament que entenem des d'una perspectiva integral i integradora. Creiem que l'educació ha d'encaminar-se a integrar tres aspectes, tres capacitats que ens defineixen com a humans i humanes, i que al mateix temps són les que, cada persona des de la seva individualitat, posem en joc en el decurs de les nostres vides. Aquestes tres capacitats que activen recursos per estar i entendre el món són:

- La nostra part **cognitiva**, que està preparada per entendre i desenvolupar continguts a nivell teòric. Des dels llibres i cap a la raó. Val a dir que aquesta és la capacitat en la que més se centra l'actual sistema educatiu.
- La part **emotiva**, que percep i entén el món des de les emocions i sentiments. Aquesta part, regida pel cervell límbic, hauria d'estar més present en el currículum del sistema educatiu a través de l'anomenada educació emocional.
- I la part **operativa**, que correspon a la part més primitiva del nostre cervell, on són els instints, i que ens proporciona la capacitat d'actuar, de reaccionar i canviar allò que no ens agrada. Aquest nivell operatiu demana, dins del sistema educatiu, però també en altres àmbits de la nostra vida, espais de participació i d'implicació més activa.

Tots els éssers humans tenim aquestes tres capacitats, tot i que cada persona en té una que hi predomina i les altres dues que en són secundàries. És per aquest motiu que creiem que l'educació ha de saber integrar aquests tres aspectes del cervell per esdevenir una educació centrada en el desenvolupament humà. Així és com el sistema educatiu no deixarà «fora de joc» aquells/es nens, nenes, joves i adults que viuen, aprenen i ensenyen a través de les emocions o mitjançant l'acció.

Organització del llibre

Ja des d'un bon principi va sorgir la idea que aquest material pogués servir i implicar tant als i les alumnes com als equips docents. D'aquesta manera, el llibre es va dividir en dues parts que s'acaben trobant en el centre i que van tenint constants punts d'unió entre les dues «cares» del llibre. És a dir, entre professors/es i alumnes.

La cara A, adreçada a l'alumnat, presenta el contingut i desenvolupament teòric del manual, tot i que inclou espais i propostes per sentir i per actuar. Moltes d'aquestes propostes estan estructurades en el que hem anomenat proposta de dinamització. Aquests 21 petits jocs, experiències i investigacions pretenen acompanyar els continguts dels capítols per tal de fer-los més àgils, entretinguts i entenedors. A l'hora serveixen d'idees i de caixa d'eines per al professorat que els vulgui utilitzar, tant sigui mentre segueixen els continguts del llibre com en d'altres ocasions que també considerin adients. Amb aquest propòsit, la cara B, la de l'equip docent, està dissenyada com a recull de recursos en forma de fitxes de totes les propostes de dinamització contingudes en *Llavors de concòrdia*.

Malgrat aquesta divisió en dues parts, no resultarà difícil que tant l'alumnat com el professorat puguin satisfer la seva curiositat i veure i llegir els continguts de l'altra cara del llibre.

Un passeig ràpid pels continguts

El que presenta *Llavors de concòrdia* és un camí de capítols que va des de l'individu cap al món, per acabar tornant a l'individu. Va des de les paraules i teories, sense oblidar passar per les emocions i sentiments, fins a una invitació directa a l'acció. En cinc cèntims, el llibre es desenvolupa de la següent manera:

- **Plantant la primera llavor.** És la introducció on s'explica l'organització del manual i quines intencions i desitjos té.

- **Que hi ha algú aquí dins?** En aquest primer capítol es pretén centrar l'atenció en la persona que tenim, cadascú i cadascuna, més a prop. A partir de la pregunta «Qui sóc jo?» convidem a que tant l'alumnat com el professorat mirin cap endins. Amb aquest propòsit es tractaran des de les emocions fins a conceptes com la igualtat i la diferència, a través de propostes que van des de la redacció fins a la interpretació teatral, o des de la recerca fins a fer una meditació.

- **I qui hi ha aquí fora?** Aquí enfoquem la mirada cap a les altres persones que ens envolten. És una mirada envers les relacions que establim entre el món que hi ha dins de cadascú/na i els móns que hi ha fora de nosaltres. S'introdueixen també conceptes com els de llibertat, normalitat, diferència, família...

- **Som ciutadans i ciutadanes.** El capítol comença fent un breu repàs sobre l'evolució del concepte de ciutadania, per passar a reflexionar sobre què són les ciutats sense els ciutadans i les ciutadanes. A partir d'aquí proposa la recerca de quins són els drets i els deures que com a ciutadania tenim. A l'últim, i acompanyat d'una proposta de dinamització, es tracta el concepte de democràcia activa i participativa.

- **Totes les persones tenim drets.** El marc d'aquest cinquè capítol és la Declaració Universal dels Drets Humans, coincidint amb el seu seixantè aniversari. El desenvolupament és la convicció que tots els éssers humans tenim el mateix dret a la felicitat i que l'assoliment i manteniment dels drets humans depèn de tots nosaltres.

- **I el planeta també té drets.** El planeta Terra és l'única casa que tenim i com a tal l'hem de respectar. Els drets humans no tenen cap sentit si no inclouen els drets de la Mare Terra. Així ens ho fan veure també les paraules del gran cap Seattle, de la tribu índia Duwamish. Conceptes com el canvi climàtic i el protocol de Kyoto també són tractats en aquest capítol. Per acabar, presentem una eina molt útil per mesurar el nostre impacte, tant individual com col·lectiu, sobre el medi ambient: la petjada ecològica.

- **Sense memòria el futur no para de repetir-se.** Amb aquest joc de paraules parlem de com el futur no parerà

de repetir les errades del passat si no hi posem una mirada, una altra mirada, a la nostra història. La història que coneixem pels llibres és allò que explicaven els que sabien escriure a aquells que sabien llegir, deixant fora de la Història moltes de les realitats que es transmetien mitjançant la tradició oral. Així, estem d'acord amb l'afirmació que la Història que coneixem és la història dels vencedors. Tractem també sobre el pes que en la història que hi trobem als llibres de text hi tenen les guerres i revolucions, i com trobem a faltar totes les parts de la història en que l'amor, la compassió i la cooperació han portat a l'ésser humà a no extingir-se. Per acabar, aquest capítol fa una crida a recuperar les històries que tots i totes tenim. Històries de primera mà de persones que han viscut diferents moments del caminar humà. Aquestes són la veritable Història.

• **Pau, una cultura?** Aquest capítol presenta eines per entendre i gestionar els conflictes des de la perspectiva de l'educació per a la pau. Així, l'anàlisi del conflicte es fa des de l'afirmació que els conflictes són una part essencial de les nostres vides. I no només això, si no que els entenem com a oportunitats d'aprenentatge i canvi. Comprendre i acceptar els conflictes i les emocions que impliquen és absolutament necessari per tal de poder-los encarar d'una manera positiva i no traumàtica.

• **Del cap als peus o de la teoria a la pràctica.** És una invitació a passar a l'acció. A qüestionar-nos què ens fa moure i implicar-nos. Què volem fer? Quin món volem? Aquest capítol és una parada per adonar-nos del poder transformador que tots i totes tenim i reflexionar sobre què volem fer davant del que no ens agrada d'aquest món. Es presenta la noviolència activa com a mitjà coherent amb els fins i la no-cooperació com a mètode per no permetre allò que no és just.

• **Sembrant noves llavors.** Arribats a aquest punt ens acomiadem deixant el relleu als i les lectors/es-participants del procés que finalitza en aquest capítol. Tot de-

sitjant que hagin trobat els tresors que hi ha tant a dins d'aquest llibre com, sobretot, a dins d'ells i elles.

Per acabar

Llavors de concòrdia pretén ser una llavor que pugui germinar, créixer i donar fruits. Una llavor que, amb cura i temps, pugui donar noves llavors.

«Son cosas chiquitas. No acaban con la pobreza, no nos sacan del subdesarrollo, no socializan los medios de producción y de cambio, no expropien las cuevas de Alí Babá. Pero quizá desencadenen la alegría de hacer y la traduzcan en actos. Y, al fin y al cabo, actuar sobre la realidad y cambiarla, aunque sea un poquito, es la única manera de probar que la realidad es transformable.» Eduardo Galeano

Fernando Acosta Ramos
Autor de *Llavors de concòrdia*

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

per col·laborar amb Món-3 omple aquesta butlleta i retorna'ns-la.
Rebràs informació de totes les activitats de l'organització i podràs participar-hi.

Nom i cognom .....

Adreça ..... CP i població .....

País ..... Telèfon ..... Correu-e .....

Estudis, curs i univesitat .....

Quota anual mínima 25 euros

Quota anual superior voluntària

Ordre de pagament: Atengui, si us plau, fins a nou avís, i amb càrrec al meu compte o llibreta d'estalvi, els rebuts que li siguin presentats per la Fundació MÓN-3. Atentament,

Entitat, agència i n. de compte .....

Signatura

